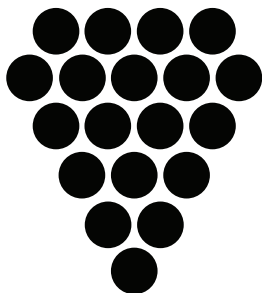

MIRJANA ĐURĐEVIĆ
BRANKO MLAĐENOVIĆ

BUNKER PATKA

■ Laguna ■

Copyright © 2019, Mirjana Đurđević, Branko Mladenović
Copyright © ovog izdanja 2019, LAGUNA

BUNKER PATKA

чи углед. За свој просветни рад била је одликована орденом Светог Саве, Покојна Албертина покопана је уз велику пратњу мештана и народа на околне.

У току последњих дана Петине је посетио велики број странаца, који су ових дана почели да стижу на наше Приморје. Судећи по овој раној посети, Приморје ће имати ове године рекордну посету.

Верно старатељско друштво Штиту о ускршњим празницима подарило је штитској сиротињи 5.000 динара.

У току последњих дана Петине је посетио велики број странаца, који су ових дана почели да стижу на наше Приморје. Судећи по овој раној посети, Приморје ће имати ове године рекордну посету.

Тешко је настрадао Љубомир Кнежевић, железнички радник из Славонског Брода. Он је као маневриста вршио своју дужност, па му је за време рада лева нога запала међу шине и вагон у кретању налетео је на њ. Љубомиру је ухаапана лекарска помоћ, али повеле пије могао да пребаци и умро је у великим мукама.

Четничко уручење у Штићу одржало је своју годишњу скупштину на којој је, после извештаја, изабрана нова управа са претседником г. Владом Протаћем на челу.

ЗБОГ ВЕЛИКОГ БРОЈА КУМЧАДИ УМРО У БЕДИ

Полујено, априла. Некада најбогатији човек у Малом Косову, Милутин Радовић, умро је као сиромаш у малој кућини коју је направио на својој утрини у селу Великој Реци. 1923 године Радовић је дошао из Америке са готовим новцем од преко милион динара. У паронизију Полујеву купио је кућу и почео да живи мирним животом. Али као човек истините даржељив наивао је непрестано пријатеље на

Младице реклање у Драче познатија у великим писмама и пуца на грудима је већа зубав девојка

Наташтарска се вама величина долазак у Поду премењављу пареда и у пољским окопајати шећа секција три године.

ИМУЊНИ СЕЛОПОВСКЕ

Похапшена је дружина у Светој љутомерском. Вођа имуњни поседник Горње Воће. Ова дружина имала 18 чланова и тако по свим околним селима је 45 похара. Пови крали и живи све похапшене чланове пријем, па су кроз село.

Два артерска се у Бакову, и то свој клавици, а другом црквом. За те ратне поључна помоћ од Загребу.

У Штитском се многобројни млади народ у овом крају знају великих суша.

Лука Јовановић, села Кртове, у Штитском у младим годинама да научи му, како би могао своју збороница. То сушнина и, на крају, година да свира краја, али није имао. Кад је умро његов син Видаковић, Лука је продао његов гробница и продао их за новац да купи вино. Лука је осуђен на смрт.

У Глини је у матићих учитеља Албертина Доблић умрла 35 година. Светна радионица и углед. За свој просветни рад била је одликована орденом Светог Саве. Покојна Албертина покопана је уз велику пратњу мештана и народа на околне.

У току последњих дана Петине је посетио велики број странаца, који су ових дана почели да стижу на наше Приморје. Судећи по овој раној посети, Приморје ће имати ове године рекордну посету.

Верно старатељско друштво Штиту о ускршњим празницима подарило је штитској сиротињи 5.000 динара.

ШТИТСКИ ДУКРЕМСКОЈ

Добро сачуван је још једна кућа у Штитском. Ова кућа је изграђена пре више од сто година и још увек је у добром стању. Кућа је изграђена од камена и дрвета, а има велику историјску вредност. Кућа је била једна од најбољих у Штитском и била је једна од најбољих у Штитском.

ДОЧЕК МЛАДЕНАЦА У КРАЉЕВОМ СЕЛУ

На нашем Југу младу налазили су, носећи на једној везицу више, и појео два па...

вња, и многа индустријска предузећа.

Преминуо је Бранко Р. Новаковић, пензионер у Пећи. За живота покојни Новаковић истицао се нарочито као борац за народно уједињење.

Одемула је 30 ученика о ускршњим празницима на Фонда за подмање сиромашних бака управе о својим школама. Краљ Петар Велики

Два артерска бунара ископаће се у Бакову, и то један у општинској клавици, а други пред жупном црквом. За те ратне замолнице се поључна помоћ од Банске управе у Загребу.

У Штитском срезу појавили су се многобројни млади народ у овом крају сматра као пред...

U Kraljevom Selu vlada opšta pometnja:

Iz *Vatrogasnog doma* zaurlavaju trube. Učiteljica Zori-
ca vija decu po školskom dvorištu i kako koje uhvati,
vodi ga na česmu da ga umije i očešlja. Igrači *FK Timočki
skobalji*, u novim crveno-plavim dresovima, dopunjenim
belim štucnama, prelaze preko terena u koloni po jedan,
na prstima – da se ne ukaljaju. Pop Vuja se od sabajle pri-
češćuje bez nafore, za svojim stalnim astalom do prozora
u *Kadibogazu*, pa mu prevršilo, krivi glavu prema crkve-
nom zvoniku da vidi koliko je sati i ima li bar koji minut
da skokne do kuće, privilegne i dovede se u red. Spomen-
ka u kujni već šesti put razmešta iskidane komade poga-
če po tanjiru i nikako nije zadovoljna, uvek zakloni so u
sredini. U foto-ateljeu *Blagojević*, koji je ujedno i redak-
cija lokalnog lista, majstor isprobava objektivne, dok novi-
nar Rakarov stoji pred ogledalom i premeće iz ruke u
ruku poslednje izdanje – odlučuje da ga ipak smota da
viri iz džepa. Najbolje je da oslobodi ruke, možda će se

i grliti na stanici. Grupica devojaka u narodnim nošnjama ciči ispred *Zadružnog doma*, jedna je odnekud donela komad crvenog krep-papira, pa pljučkaju na njega i farbaju jedna drugoj usta...

Koordinator čitave zbrke, kao i krivac za nju, sreski načelnik Barbul, na ivici je živčanog rasula. Iz stanice su mu javili da je voz prošao kroz Svrljig, preostaje mu još samo nekoliko sati da ovu bulumentu utera u red pre nego što stigne kraljevski izaslanik. Samozadovoljstvo koje ga drži već nedeljama, otkad je sa Dvora javljeno da će se njegova ideja o promeni imena Kraljevog Sela u Andrejevac, koja bi se svečano obavila za nekoliko meseci, na Vidovdan i prvi rođendan princa Andreja Karađorđevića, 28. juna 1930, ozbiljno razmotriti i da će nadležni *poslati nekog* u inspekciju, gde se taj neko upravo klacka železnicom podno Tresibabe, ozbiljno muti nervoza zbog tajanstvenog gosta koji se pre tri dana utaborio u konaku *Kod Marice* i odatle slabo izlazi. Nepoznati je stigao u otvorenoj limuzini marke *pakard*, tvrdi ono piskaralo Rakarov, u tri boje – đuvez blatobrani, ostalo drapavo, krov platneni, crn. Što Barbul ne može da proveri lično, budući da je limuzina, zajedno s dve zaprege natovarene paketima, koje su se docnije dotaljigale iz Knjaževca, momentalno zakatančena u Maričinu štalu. A Maricu ne vredi ništa više pitati, digla nos:

– Barbule, jebo te pas, miči mi se! Da mi je jedan ovakav gost godišnje, pa da ne moram više da vas gledam s oči, i sad tebi da ga cinkarim – odrapila mu je kad je zatražio objašnjenje zbog čega svake večeri sa prvim mrakom zatvara kafanu i navlači zavese, pokupila najbo-

lji ciganski orkestar, s ulice možeš da čuješ samo jednu te istu pesmu, torlačku al nekako stranjsku, drnkaju je bez prestanka do duboko u noć.

Strani špijun, atentator ili tajna prethodnica dvorskog izaslanika? Ovo treće bilo je najmanje verovatno, složili su se sinoć u hotelu *Novijan*, na sastanku Odbora za doček, za ovu nepriliku proširenog još i apotekarom, Rusom Genadijem Genadijevičem Maljuginom, koji je video sveta i zna jezike, ali jedini ne zna šta je pakard, ili se bar jedini usudio da pita Rakarova. Za svaki slučaj ipak ne treba alarmirati pandure iz Knjaževca, da ne ispadnu budale ako greše, presekao je trener *FK Timočki skobalji*, ako li taj samo pokuša nešto, on ima da ga sa svojim momcima utepa ko zajca. Učiteljica Zorica je smirivala napetost rečima da čovek koji voli muziku mora biti dobra duša, sa čim se pop Vuja uopšte nije složio, jer mu sporna pesma zvuči kao ono katoličko što omladina gleda kad dođe bioskop, sa čim se takođe ne slaže, s tim bioskopom, umesto da se daje nešto srpsko, narodno. Čurčija Drakče je tvrdio da će im on odmah reći odakle je taj, samo ako li mu donesu strančev krzneni kaput za koji se priča da je od odranog timočkog drekavca u kog on uopšte ne veruje...

Barbul je možda mogao da im donese i celog stranca, samo da se već nisu razišli neobavljenog posla, jer je nedugo zatim naleteo na njega u mraku kod *Zadružnog doma*. Odatle je ovaj posmatrao ko sedi preko puta, u *Kadibogazu*, i pušio ogrnut timočkim drekavcem ili nečim još gorim – visilo je s njega bar pedeset repova nepoznate životinje. Prvi poriv mu je bio da zbriše, al gde da beži od kepeca, đuture s visokim belim šeširom

stranac mu ni do grudi dopirao nije. A i ono što je u ustima držao više je ličilo i smrdelo na tanko lajno nego na cigaru. Što je okuražilo Barbula da konačno razreši misteriju, i to na način koji mu priliči funkciji:

– Bonžur misje! – dreknuo je, ne bi li ga kepec bolje razumeo, pružajući ruku. – Ž svis Barbul, sreski načelnik u Kraljevo Selo.

– Ja se s vas opšte ne razgovaram – odgovorio mu je ovaj na čistom torlačkom, bacio ono lajno na zemlju, uga-zio ga crno-belom cipelom, okrenuo se na peti i mirno odšetao u noć. Sreskonačelnička ruka ostala je u vazduhu.

A trenutno u vazduhu visi samo napetost. Šef stanice doju-rio je do Barbula i trenera *FK Timočki skobalji*, koji straža-re, bajagi ćaskaju, ispred Maričinog konaka, da raportira kako je voz upravo krenuo iz Knjaževca, muzika je već na svojim mestima, Zorica je dovela decu iz škole, fudbale-ri su u stroju... Kad Marica iznutra otvori dvorišnu kapi-ju! Inkriminisano lice istera odatle tog pakarda, šta li je, čudo motoristike sa uglancanim tamnocrvenim blatobra-nima, kakvo Barbul ni u Nišu ni u Beogradu video nije, a bio je tamo više puta. Mora da je kepec bar tri jastučeta pod guzicu poturio, dok šofira izgleda kao da je ljude-skara, u tamnom odelu širokih ramena, sa golubijesivom mašnom i sa šeširom u istoj boji. One krznene repove, po danjem svetlu najsličnije mačjim, nehajno je prebacio preko došoferskog sedišta. Bez dvoumljenja skrenu levo, prema železničkoj stanici, čak im i mahnu u prolazu, pa Barbul i trener pohitaše za njim.

Pojuriše toliko brzo, da nisu ni primetili procesiju koja je, sporijim tempom s obzirom na konjsku vuču, za pakardom napustila Maričino dvorište. I koja se nekoliko minuta kasnije naređala iza automobila, a ispred zapanjenih učesnika svečanog dočeka, sve na prvom i jedinom peronu železničke stanice u Kraljevom Selu, ako Bog i kraljev izaslanik daju, budućem Andrejevcu. Lakirani fijaker, najlepší zaječarski, koji se zaustavio tik iza limuzine, okupirali su Cigani – harmonika, truba, bas, ćemane i gitara – i zaklonili bleh orkestar *Vatrogasnog društva*. Dvoja zaprežna kola iz nastavka kolone nacrtala su se pred devojke u nošnjama i fudbalere. Devojke su ostale pomalo razočarane, ali i znatiželjne: među koferima i paketima u prvim kolima prepoznale su pravi pravcati gramofon sa trubom, ogroman suncobran s resama, kutije za šešire, zlatan ram za sliku, ali i glomazan beli plehani kredenac sa kitnjastim bravama, na čijim vratima stoji mesingana značka i piše *Refrigerator*. Fudbaleri su bili odlučniji – zar da jedini teret drugih kola, sandučina od čamovih dasaka između kojih proviruje neka fina slama, na kojoj crnilom svako malo stoji utisnuto hrvatsko *Fragile!*, zaseni njihove nove dresove i štucne?! Samoinicijativno su se stali prestrojavati pred zapregu, ali ih je trener na vreme spazio i vratio ih u drugi plan:

– Begaj ponatam, prvo službeni – oterao ih je. Ipak je, dakle, Marica opsluživala dvorsku prethodnicu.

Barbul, koji je i sam došao do istog zaključka, namesti najsrdačniji osmeh i krenu da pozdravi uvaženog gosta koji se, ogrnut skupocenim krznom, nalaktio na

otvorena vrata limuzine, ali mu ovaj ovlašnim pokretom ruke pokaza da odbije... Bar nije pušio lajno ovaj put.

Uto zapišta voz i u oblaku pare lagano ujezdi u Kraljevo Selo. Šef stanice lično otvori vrata drugog vagona, odakle ko iz pračke ispade kraljevski izaslanik. Lep kao da je carski, uzdahnuše devojke izvirujući iza zaprege s gramofonom, a bogme i učiteljica Zorica proguta knedlu i popravi frizuru. Visok i razbacan, u tamnom sakou na sitne prugice i svetlosivim pantalonama, u dlaku istim kao kravata i šešir. Ama istim... on je potpuno jednako obučen kao lažni stranac, pomisliše u isti mah Barbul i trener. Razmeniše poglede odobravanja, stvari ležu na svoje mesto – dakle, posredi je delegacija. Sreski načelnik zakorači ka visokom gostu, kad se ovaj, jednako munjevito kako je malopre ispao iz voza, okrenu natrag prema vratima. Tek da pruži obe ruke prema debeloj ženi, obučenj gospodski ali nekako svoj raspupusanoj, znojava lica i iskolačenih očiju. Gotovo da ju je izneo iz voza, odlučno ali nežno. Učiteljici Zorici zaiskri suza u oku – pa oni su poslali ženu, jasno je ko je ovde glavni, dvorsku damu. Neobični par načini tek dva-tri nesigurna koraka, kad se na vratima vagona pojavi treći?! Unezvereni dežmekasti gospodin, opet jednako obučen kao Maričin tajanstveni gost i lepotan sa debelom dvorskom damom u naručju – sive pantalone, šešir i kravata, tamni sako – jedino što je ovaj u rukama nosio i ženski šešir s perjem, s kojim očito nije znao šta će.

U taj mah lažni stranac odbaci krzno, dade znak Ciganima i krenu prema pridošlicama. Jednovremeno,

ali nenamerno, budući da je okrenut leđima, i dirigent bleh orkestra podiže ruke. Nastade strašna kakofonija od *Bože pravde* i one stranjske pesme koju su Cigani danima vežbali kod Marice. Barbul u zemlju da propadne, ne zna da li da ide i pozdravlja goste ili da potrči i udavi dirigenta. Deca počela da se klibere a Zorica da im lupa zauške, trener strelja očima fudbalere koji se podgurkuju, popu Vuji prekipelo, zadiže mantiju da ide kući...

– Tričko, oca ti balavog, saću te zubima zaklati – krlješti se Anđa, strovaljena u Žarkovo naručje, otima ruke koje je klipan pokušao da joj poljubi. – Jebo te Beni Gudmen da te jebo, miči mi ga s očiju, da ga sad...

– Šta je bre svas, našta si se ti napravila?

– Treba nam babica, puko vodenjak – prekide ga Žarko i nastavi da tegli Anđu prema limuzini.

– Kvo mlatiš? Na koga puklo?

– Joj, što te nisam ispandlovo na vreme, u slast bi te odrobijo – sasu mu u prolazu Braša, u međuvremenu okičen s tri manja kufera i kutijom za šešire, onaj Anđin pod mišku turio.

Cigani naglo promeniše melodiju, zasviraše torlačko kolo, bleh orkestar se na časak zbuni pa batali *Bože pravde* i pridruži se, imaju oni i političkog sluha a ne samo muzičkog, Barbul se trže iz šoka i skoči da otvori zadnja vrata limuzine dvorskoj dami kojoj je očito pozlilo, kad nastupi novi šok:

– Treba nam babica! Brzo, brzo. – dovikuje mu najnaočitiji u kraljevskoj delegaciji.

– E do mojega – promrsi Barbul za sebe. – Vodimo madam u hotel *Novijan*, sobe su spremne – snalazi se u hodu.

– Lepo ti ja reko, Barbule, da se s teb ne razgovaram. Pravac Drenovac! – lažni stranac uskače na šofersko sedište, odista ima jastučice.

Dok Anđa psuje Tričku mater bugarsku, ne onako otmeno, prečanski, već čisto srpski, boreći se sa nadolazećim kontrakcijama i kobeljajući se nemoćno ispod *raccoon coata* u koji Braša pokušava da je ušuška, jer to je to, timočki drekavci ne postoje; dok Barbul pakuje apotekara Genadija Genadijeviča kod Cigana u fijaker, da igra babcu i lupa glavu otkud mu je najednom lažni stranac poznat i otkud mu zna ime; dok Zorica juri za decom koja jure za limuzinom... niko ne primećuje Milojicu Rankovića, činovnika pete klase pri upravi Dvora, neuglednog čikicu u odelu usijanih laktova i sa izlizanom akten-tašnom, kako se zbunjeno osvrće ispred vrata četvrtog vagona.

Tri čoveka, po svemu različita – visoki, maleni, debeli – ali u jednakim odelima i razlabavljenih kravata, sede na stepenicama trema skromne seoske kuće od naboja, ipak čiste, okrečene, domaćinske, i puše tanke kubanske cigare. Lokacija: Drenovac, Timočka krajina. Najsitniji među njima, koji sedi u sredini, Tričko, ima razderotinu na jagodici – to ga je majka krvnički lupila kutlačom, prvim što joj je pod ruku došlo kad se probudila iz nesvesti. U koju je, opet, pala kada je ugledala sina netragom nestalog pre više od pet godina.

Njeno objašnjenje za porodično nasilje delovalo je dosta zdravorazumski barem apotekaru Genadiju Genadijeviču koji već poprilično razume torlački – otprilike, ako je za ovih pet godina sina već pet puta oplakala i sahranila, može još pet-šest puta, i zato što je otišao, i što se nije javljao, i što se nije najavio, i što je na svadbu nije zvao nego joj doveo kravu s teletom koja psuje ko Bugarka... I sam Genadij Genadijevič bi ga najradije umlatio namrtvo, još od onog časa kad je shvatio da se ovde ne radi ni o kakvoj dvorskoj delegaciji već o bulumentu avanturista i budala koje su, sam dragi Bog zna zašto, odlučile da se porađaju u ovoj vukojebini. Te je spremno seoskim ženama prepustio svoj akušerski zadatak koji, ruku na srce, ne zna ni kako bi obavio, u životu ni mačku omacio nije, i stao se osvrutati da nađe prevoz do kuće, nije mu se gacalo natrag dva kilometra po blatu. A onda ga je neko ponudio rakijom. Sedi na klupi u avliji, pod vinjagom, odlična je rakija, i posmatra kako muzikanti raspakuju taljige – imaće šta da priča u *Kadibogazu*. Onoj trojici na tremu neće ni da priđe, a ne zna ni gde bi seo.

– Tričko, samo tebi može da padne na pamet da ženu u devetom mesecu... – Žarko je ovde najprisebniji, ali zato nije najmanje besan.

– Jes, ako li ti znaješ koji je mesec, onda znajem i ja. I Braša. Reče da je sedmi.

– Kučka lažljiva – uzdiše Braša i sklanja se u stranu, da pronesu novu šerpu s vreloom vodom. Danas za Anđu vodu greje ceo Drenovac.

– Svejedno, koji god da je, da trudnu ženu teraš vozom preko pola Srbije, a i ja, kad pristadoh na ovaj cirkus... – i dalje besni Žarko.

– Obećala mi je i dužna mi je – duri se Tričko.

– Ta šta ti je dužna? – Braša samo što se ne rasplače. – Što te dovela kući iz Čikaga, ime ti dala i papire? Joj, ako nam sad umre, samleću te u faširano.

– Niko neće da umre, jaka je Anđa, al nam sve ovo ništa nije trebalo – Žarko pali cigaru na cigaru, iako inače retko puši.

– Kako, bre, neje mi dužna, pored živog muža ona će mi rađa kopiletija, ima svekrvu da celiva u ruku, i kafu da joj skuva i...

Žarko i Braša mu simultano lupiše po ćušku, a negde iz dubine kuće pridruži im se i Anđa novim krikom:

– Tričkoooo! Mater ti bugarsku jebem da ti jebem, znaaaš!

Ova trojica ko zna koji put poskakaše i pokušaše da naprave prodor u kuću, ali im mater bugarska zalupi kuhinjska vrata pred nosom. Krici, sad nerazgovetni, potrajaše još neko vreme, pa se sve ponovo utiša, čuje se samo čangrljanje sudova po kujni.

– Sad će početi sve češće i češće – Braša nemoćno klima glavom.

– Otkad se ti u to razumeš? – pita Žarko, tek da nešto pita.

– Ta tolku sam mlađu braću i sestre imo – sleže rame-nima tužni debelguza, od osmoro ih je samo troje zatekao kao žive. – Mati je rađala na angro, badava, pokoj joj duši.

– Moja mati sad si opet ima mene, eve joj i Anđa, i njeno telence... – Tričko tera svoj bioskop.

– Tebe će da ubije – jetko se nasmeja Žarko – a Anđu i dete mi vodimo u Krčedin, ne fantaziraj.

Za to vreme, nezanimljiv ovoj trojici koliko i oni njemu, već dobro naćefleisan, Genadij Genadijevič iz

čista mira otvorio baštenski suncobran sa fronclama i zabo ga u zemlju, trenutno navija gramofon uprazno i razmišlja postoji li u onim paketima i neka ploča. A da pita kepeca da mu ga proda? Imao je jednom gramofon, pre Hrista i Vladimira Iljiča... Muzikanti na drugim taljigama raskivaju drveni sanduk, ha, mogao bi tim kolima kući, vidi kočijaš se vrpolti da krene, ali mu se više ne ide, ima još pola flaše, i gramofon, i... Gospodi, pa to je pijanino! Poskoči sa klupe i pridruži se bandi u raspakivanju, pope se na kola i poče odlučno da komanduje: – Sklanjaj daske, nosi tu slamu, daj neku krpu! – Obrisa blistavu polituru cicanom maramom koju je s glave skinula zbu-njena komšinica i pružila mu je, stade u stav *mirno* na onim taljigama, nakloni se blago instrumentu, a zatim gotovo pobožno podiže poklopac i sede na stranicu taljiga. Za trenutak je zadržao prste u vazduhu i začkiljio, kao da nišani, pa zaszvirao nešto između balade i koračnice, ako je to moguće, a jeste, i zapevao, gromko a setno, kako to samo pijani Rus može:

– *Из Румынии йоходом/Шел Дроздовский славный йолк/Во сйасение народа/Исйолняя йяжкий дооолі...*

– Ete! – trže se Žarko. – Nisi džabe tero klavir preko mora. Ovaj babica je Rus?

– Drogerista. Sviri ovuj pesmu još otkad ja beo malečak, kad god se uvati za armuniku – objasni Tričko i pridruži se sumnjivim ruskim. – *Mnogo on noči besanih/i lišća iznosi/la-la-la-la-la-la/put daleki i strašniiii...*

– Koješta! – uzdiše Braša, dok Cigani hvataju melodiju, evo ga i ćemane, gitara. – Lišće đavola, ta peva o nekom ruskom svecu što štiti porodilje i nejač.

– Tričkooo! – prolomi se krik iz kuće i gologlava komšinica pohita unutra. – Gasi radio, da ti ja sveću ne ugasim bugarsku!

– Joooj, mora da je mnogo bole – previja se Braša na onim basamacima.

Žarko je spustio glavu bliže kolenima i pritisnuo uši dlanovima, da ne sluša Anđino zapomaganje, da ne sluša Tričkovo pojanje, a posebno da ne čuje ovaj suludi marš – naslušao ga se u Francuskoj, gde god se uz flašu sastave dva belogardejca u rasejanju, kreću o generalu Drozdovskom i njegovim herojskim poterama za komunističkim vragom*. Navreše i slike iz bolnice u Sen Madrijeru, tamo još nije bilo Rusa ali...

– Dizajte se, zove nas, gotovo – Tričko je na nogama, muva Žarka kolonom u rame, pitaj boga koliko je proveo zgrčen u svojoj životnoj noćnoj mori. I muzika je utihnula, svi zevaju u Tričkovu majku koja namrštena stoji na vratima i glavom ih poziva da uđu.

– Svi trojica, lele, šta mi napraiste, kurvarsku vam majku bugarsku svima – bogorada.

Anđa leži u krevetu, podglavljena jastucima, izraz lica joj je najednom blažen, svetački, mirna kakvu je nikada videli nisu, u naručju drži zamotuljak.

– Muško – šapuće.

* Komunistički vrag ne samo da je potukao belogardejce, već im je ukrao i pesmu. Na našim prostorima odomaćila se tokom Drugog svetskog rata, ali sa tekstom: *Po šumama i gorama naše zemlje ponosne...*

– Juhuuuu! – razdera se Tričko na američanskom jeziku i tresnu šešir o patos, ali ga u daljoj euforiji spreči majčina ruka koja mu zveknu šamarčinu.

– Ka-ka-kako će se zvati? – zamuca Braša.

Anda podiže oči sa zamotuljka, obuhvati pogledom svu trojicu i umilno zacvrkuta:

– Fiorelo.

Nastade muk. Muškarci razmeniše zbunjene poglede. Tričko zausti da se pobuni, ali ga Žarko preduhitri objašnjenjem:

– Zvaće se Cvetko.

– Cvetko? – i dalje je zbunjen Braša.

– Može – odahnu Tričko. – Cvetko Beladžija!

– Vajs – ispravi ga mlada majka.

НЕДЕЉНИ ПРЕГЛЕД МЕЂУНАРОДНИХ ТРЖИШТА

Енглеска више не гледа пасивно на колебање фунте

После уведених мера за сузбијање спекулације положај британско девиза знатно се попратио

Нова година на робним тржиштима обележена је делничним пошптањем цена сировинама. Курсеви пшенице и кукуруза развијају се не уједначено. У паду су цене шећера, памука, ланеног уља, вуле, каучука,

милиона. Британска спољна трговина завршава се дефицитом од неких 400 милиона, а биланс прихода мањком од близу 60 милиона. Док је у 1937 тај мањак износио свега 52 милиона, у 1936 години само 18 милиона, а 1935 енглески биланс

Ситуација на ефектним берзама је мирна. Делнично је запажено јачање курсева. Индустрijske акције у Њујорку понустиле су од 153,62 на 153,18 поена, али папирни железница скочила су од 33,16 на 33,26 поена и зајмови од 90,04 на 90,97 поена. Вред укамањеним истом нивоу индустријске на 80,3 поен, стрижске акције 225,78 на 221,91, петролеумли од 313,63 безапознати су од 107,3 на 107,3, све државне интервенције од 93,3 поена, свитно поразилу акције на 100,55 поена од 104,27 поена.

Главни додаци и врхушанске девизе што је на 4,6 поена. Досадни фонди нису били једног дана пада, нешто злато на у Лондону и на колебање енглеска банке мере за сузбијање спекулације је свима новчаним заводима да изнине не помажу спекулативне куповине девиза и злата. После поновног увођења ембарга на смисаје за рачун иностранства ограничени су уопште трансакције са златом и девизима. И положај фунте се одмах попратио на преко 4,65 долара и 176,67 франка.

Разлог колебања британске девизе

безбедни у Лондону, на траже сигурност преко Океана или у Швајцарској и Холандији. Али упркос свему положај британске девизе није сад нимало страхан. Велика Британија располаже и данас огромним резервама не само у својој привреди, чија је конкурентска способност

БЕОГРАДСКЕ ПИЈАЦЕ ПРЕ И ПОСЛЕ ПРАЗНИКА

Ужурбано се спремало, снабвљавало сортирало у свима радњама Београда. Прво за католички, а затим за православни Божић. Трбух Београдских велики. Свакога дана гута отомни количину намирница и пића. Али о нарочито мора да се добро подмири за православни Божић.

Београдски месари се хвале својим пасаром. Проволају су све месеце а нарочито прасад. Цена им је била од 18 до 22 динара килограма. Сне који је обилно пао пред Јелан и други Божић нарочито је утицао на да сполочење купана.

Београдске бифеније, полумишње и кафешије продале су доста вина, пића и ракије. Било је добрих пазара. Пазарило се за време празника у локалу, а продало се доста пића и вина муштерије по кућама. Пене су давале, али су знатно више од прошлог годинишњег. Обично вино од 10 поена на више динара литар.

Београдски пиљари се жале да им је био мали пазар него прошле године за Божић.

— Пене проноволима који ме продајемо нису се много измениле, а пазари су били криво и слабији, вели нам Јелан пиљар-квалитат.

По пијацама биле су читаве шумови. Проволање су се добро. Од 10 до 120 динара комад. Остало је нешто и сала по пијацама. Има лепог примерака. Претекло је и оних ветких кознама. Сала их згуле по 120 динара.

Пазари су сала, слабо. Пене су без промене, једино је чврста пена кромпирну и јајима, док је пена по јужном воћу долази устелити пазари.

и транспортно мола. Андро, Према томе без пада, продало се доста, па и више довози слабо налази

родаје се ни на 100 килограма 120. Пазари око 300 динара белог и око 350, а 90 килограма, а пробање, а килограма, а и по 2,50, паке забук, обичанско бојта Јабуча којег Собије.

оћа утиче по не (жуге) па 160, 90 и 80, илук око 150, само полу. Ове помоћни Грчке су Јев

на 3,1% на 19,69 фунти и олову на 6,3% на 14,50 фунти за тону. Када у Њујорку скочила је за 0,5% на 4,24 цента за либру, док је у Ротердаму без промене 9,83 флорина за 50 килограма. Без промене су цена соје у Њујорку 7,94 фунти, ланеног семена 11 фунти, кукуруза 10,50 фунти, електроенергетског базира 50,38 фунти за тону.

У скоку је мекст у Чикагу за 1,5% на 6,66 цента за либру, луто за 2,5% на

176 комада по 270 динара сајтуку а полукопаче 330 по 340 динара сајтуку. Мандрарнама из Грчке је тону на икса, Сајтуку од 30 до 66 комада па продало се 40 до 65 динара.

Суво гучко грожђе из Грчке продале се од 9 до 12 динара килограма на сајтуку од 15 килограма. Уми од 26 до 35 динара килограма. Лику пона и сајтуку од 300 до 360 поена

LETO 1938.

1.

MALA RADA

– Rado, uncutu nijedan, silaz s tog oraja, da te perem, vid na šta ličiš, otac ti dolazi! I skidaj tu patku odgore, nije ti to sigračka, treba na jajima da leži, a ne da se s tobom...

– Neću! Leži ti na jajima! – duri se naizgled četvorogodišnja devojčica, zapravo joj je šest, nasleđe, u jednoj ruci drži komadić novine smotan u trubicu i pravi se da puši, drugom čvrsto zagrlila belu patku, još malo pa veću od nje, klati nogama sedeći na grani oraha koju je i najdužim lotrama nemoguće domašiti, sigurna kao kakav cirkuzant.

Stamena gospoja u značajnim tridesetim mahnu ljutito varjačom prema orahu, izbroja u sebi en-ten-tinu-sava-raka-tinu, što nije pomoglo da se smiri, pa ponovo dreknu:

– Silaz kad govorim, da ti se ne penjem gore!

– Čik ako možeš! – odbrusi joj mala i istrese nevidljivi pepeo na nju.

– Ajde, ćero. Siđi dokle možeš, pa skači, vatam te – stvorio se tu i domaćin, veliki i lep kao bioskopski

glumac, raskopčane košulje i podvrnutih rukava, s platnenim kačketom na glavi. Pruža ruke ka detetu. – Ajde, zuza će te umiti i presvući.

Ovoj ponudi se već ne može odoleti. Rada obožava da leti, kao i da trči, skače, valja se... Poče vešto da se spušta na niže grane.

– To derište će me ubiti – uzdiše žena. – A i tiš me ubiti što je zoveš *ćero*, stoput sam ti rekla. Nisi joj ti otac.

– Nisam ni Cvetku, pa ga zovem *sine* – mirno joj odgovara čovek i namešta se da uhvati malu. Patka, imenom Simka, osetivši da je slobodna, prhnu krilima i strombelja se u travu, pa otrča prema ekonomskom dvorištu, valjda da se malo pozabavi i tim jajima. Dete se baci na leđa, cičeći od veselja, pravo u ruke velikom čoveku nasmejana lica. – Katiceee! Dođi da preuzmeš paket na doterivanje.

– Drugo je to – gundā žena i odlazi, vidi suvišna je u ovoj idili. U prolazu dobaci zuzi, Katici, koja već hita preko dvorišta: – Kad završiš sa njom, dođi da opajemo Tričkovu sobu.

Drugo je to, ponavlja u sebi Anđelka Vajs Beladžija, dok odlučnim korakom preko trema dugačke švapske kuće Vajsovih stupa prema sobi svog zakonitog američkog muža Trička Beladžije Vajsa. Dok se njen krčedinski muž, neozakonjen i u crkvi i u državi, Žarko Urošević, nakon što je razrešio još jednu od stotina domaćih kriza dnevno, uglavnom između Anđe i male Rade, vraća u radionicu svojog voljenog. Vršalici.

Na pola *gonka*, tako se ovde zove trem koji se pruža duž cele kuće prema dvorištu, osmogodišnji Cvetko za

astalom pravi herbarijum, nežan i blag kao da u njemu nema ni kapi gangsterske krvi. Mati ga poljubi u crnu kosicu, vazda očešljanu, i pogladi ga po obrazu:

– Pile moje – glas joj je najjednom umilan i sladak ko vanil-cuker.

– Radim. Ovo je majčina dušica – pokazuje joj dečak sićušne listove i trlja obraz uz njen pozamašni bok. Jedino mu je ton ozbiljan, Žarkov.

– Joooj, majčina dušice – raspilavila se Anđa. – Radi, idem i ja...

Drugo je to, drugo je to. Da li je, pita se dok ulazi u Tričkovu sobu, odakle on stalno odlazi, i dolazi kad napada dva prsta prašine. I kad mu ponestane para.

Ono za dva prsta prašine, tu preteruje, soba se redovno luftira i čisti kao da u njoj neko stanuje, uprkos Tričkovoj naredbi da mu se ništa ne dira kad nije tu. Odsustvo paučine i prljavštine taj nije u stanju da primeti, higijena mu je uvek bila jedna od najslabijih strana, a džumbus od njegovih stvari i tako bi se mogao dovesti u red jedino ako bi se sve dalo Ciganima. Anđa s tim na umu otvori orman – možda bi ipak mogla nečega neopaženo da se reši, sad kad ponovo ode, a nije još ni stigao.

Recimo, njegove prve gangsterske cipele, tri broja veće, kupio ih je polovne na *Maksvel martu** za dolar od neke babe, bože, kako je samo bio smešan u njima. Odrpano derište, niko mu ne bio dao ni dvadeset, a tvrdio je da mu je dvadeset pet, u crno-belim zumbanim cipeletinama na bose noge, koje razvlači dečja kolica puna povrća druge

* Maxwell market, pijaca u Čikagu.

klase od pijace do njenog udovičkog kosta u Bunker stri-tu. Tako su se i upoznali... Zamolila je Bugarče, koje to uopšte nije bilo mada je njoj ta Timočka krajina i dalje sumnjiva, da joj za nikel odgura kolica do kuće. Uselio se nedugo zatim, zajedno sa Brašom, a i Žarko za njima, od kuvanja za radnike s okolnih građevina nije uspevala da isplati morgidž za kuću i preživi, morala je da izda i sobe, a kome će ako ne zemljacima. Od tada, pa do prvog pra-vog gangsterskog odela, nalik ovome koje visi iznad cipe-la u ormanu, nije mnogo vremena prošlo, ali je mnogo galona ilegalne rakije proterano kroz kazan u podrumu kuće u Ulici Bunker.

Anda prelete pogledom po sobi. Njegov muzički arse-nal – radio na komodi, gramofon nasred astala i ploče pod astalom, kao i ukulele okačen na zid iznad kreve-ta – ni sama nipošto ne bi otuđivala, uspomene su to... Radio je zapravo njen, njoj ga je Tričko kupio, trampio s Poljacima za dve flaše bljokare, neslavnog rezultata nji-hovog pionirskog pokušaja da ispeku rakiju. Dok ga je njen poklon njemu, od prva trideset i dva galona *grap-pe fantastico* prodate Talijanima, opran i ispeglan, čekao u komodi, zajedno s ostalim vešom. Pižama na zecove, kupljena na dečjem odeljenju *Vulvorta*. Poludeo je od besa, mal zanavek nije otišao iz Bunkera te večeri, a sad je ne skida kad je kod kuće. Mogla je da izabere i jedno-bojnu, bilo je, u Americi svega ima, al to je bio još jedan od njenih pokušaja da ga postavi na mesto. Klinac naska-če na nju kao februarski mačor od prvog dana, već deset godina, od kojih su osam u braku, ne može da prihvati da nisu par niti će ikada biti.

I taj brak, ne zna da l da se smeje ili da plače svaki put kada na njega pomisli, tad nije imala izbora. Tričko je u Ameriku ušao ilegalno, bez ijednog papira, a morali su da se vrate. Početkom 1929. prohibicija samo što nije bila ukinuta, već su uveliko boli oči i komšiluku i policiji, ispočetka fantastičnom biznisu se loše pisalo. Krajnji čas da pokupe svoje prnje i dolare, pa da hvataju poslednji voz za Evropu. Pardon, brod, poslednji je voz bio za njen najvažniji životni plan. Sa druge strane, deverovom smrću nasledila je gotovo tri četvrtine imanja Vajsovih, najbogatijih nemačkih Krčedinaca. Novac i zemlja, to je budućnost. Braša, američki sitizen, krstio je Trička u Crkvi Svetog arandela Mihaila u Čikagu, krštenica ju je koštala sto dolara, pop Mita bi za te pare u nju upisao i da je Tričko rimski papa, a ne izmišljeni datum rođenja, 1. april 1902. Što je bio neophodan dokument za sklapanje građanskog braka i kasnije dobijanje državljanstva i pasoša za put. Gospođa Vajs Beladžija se podrugljivo nasmeši – ona je prezime Vajs zadržala zbog budućih krčedinskih poslova, pa je samo dodala Tričkovo. A mamlaz polupismeni je od nje prepisivao formular u *marriage licence*, pa je tako i on dodao prezime pokojnog Gintera, sad je u pasošu Tričko Beladžija Vajs. Amerikanac iz Drenovca.

Baciće mu *raccoon coat*, evo ga visi pored prugastog odela. Reći će da su ga pojeli moljci, mada to za Trička nije nikakav izgovor. Nikada nije podnosila tu čudovišnu bundu od rakunskog krzna, ukrašenu repovima, koju je kasnih dvadesetih u Čikagu nosio svaki uspešni gangster, ili bilmez poput Trička koji je voleo tako da izgleda, ali je neće baciti zbog toga, već zbog užasa koji joj

je priredio u svom rodnom Drenovcu. Istina, u jednom trenutku slabosti, umeo je ponekad da bude bespomoćno, izgubljeno dete, obećala mu je da će poći sa njim kući na upoznavanje, kao istinska mlada, da usreći njegovu majku kojoj se vraća izgubljeni sin, da... Đavola je usrećila bugarsku vešticu, samo je sebi upropastila najsrećniji dan u životu – Cvetkovo rođenje koje je požurilo bar dva meseca ako je dobro pogodila koji je datum bio istorijski. Jedva je preživela nastupajuće nedelje u toj selendri dok je dočekala da dete bude dovoljno snažno za put kući, u Krčedin. Mal joj i pijanino i ajsboks *svekrva* o glavu nije olupala, kao da je ona birala poklone za Drenovac, i *turntable*, moš misliti! A tek bruka, morala je posle da laže po Krčedinu da se porađala u Beogradu, na privatnoj klinici, da je bila slaba, ona koja je sutradan nakon porođaja na noge skočila, da ih tamo privede redu i gospodskim manirima, al zalud. Tričko je došao kući već posle nedelju dana, valjda mu je toliko vremena trebalo da sa svojim izgladi nesporazume, ako je uopšte uspeo, ona za njegov Drenovac više nikad nije želela da čuje, a kamoli nogom tamo da kroči. Pitaj boga koliko i on odlazi za sve ove godine.

U Krčedin dolazi svako malo, mada ga sad nije bilo gotovo pola godine. Biće da je našao neki pomoćni izvor prihoda, što je veliko čudo s obzirom na njegovu poslovličnu snalažljivost. Juče se javio depešom, potpisao se šifrovano *Beni*, jebo ga Beni Gudmen da ga jebo, i njegova, ili njihova, *svadbena* pesma koju mu je Gudmen navodno ukrao... Tu melodiju su joj onomad u Drenovcu svirali Cigani i vatrogasci dok se porađala po železničkoj